

בגרות לבתי ספר על יסודיים : סוג הבחינה

570301 : סמל שאלון

2015 קיץ ה'תשע"ה (5775) – מאי : מועד הבחינה

"בית חנה" צפת - "בית-חיה מושקא" קריות
"בית-רבקה צפון" נצרת עלית - "בית-חנה" ירושלים
בתי ספר על יסודיים חב"ד לבנות - חב"ד

יידיש

בחינת בגרות

3 יחידות לימוד

הוראות לנבחן:

א. משך בחינה: שלוש שעות ורבע

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה:

ניקוד

חלק

30 נק'

חלק א': הבנת הנקרא – קטע

חלק ב' - תרגומים:

5 נק'

1. קטע – מידיש לעברית

5 נק'

2. משפטים - מעברית לידיש

10 נק'

3. פתגמים - מידיש לעברית

15 נק'

חלק ג': ספרות - שירה עממית

35 נק'

חלק ד': דקדוק ולשון

סה"כ: 100 נקודות

חומר מותר בבחינה: מילון יידיש-עברי, עברי-יידיש של מ. צאנזין או אחר.

!!! בהצלחה

חלק א' - הבנת הנקרא

לייענען דעם פאַראַגראַף און ענטפֿערן אויף זעקס פֿון די פֿראַגעס

(קראי את הקטע ועני על שש מהשאלות לקטע – על פי ההוראות)

דרייצן יאָר אין הייל

דאָס איז געווען אין די צייטן ווען די רוימער האָבן געהערשט איבער ארץ-ישראל.

עס האָט דעמאָלט געלעבט אַ גרויסער געלערנטער.

ער האָט געהאַט אַ סך תלמידים און זיינע תלמידים האָבן אים זייער ליב געהאַט.

עס איז אָנגעקומען די שמועה צו די רוימער, אַז דער געלערנטער רעדט שלעכט וועגן זיי. האָט דער

רוימישער קייסער געהייסן טייטן דעם געלערנטער. איז ער אַנטלאָפֿן צוזאַמען מיט זיין זון און זיי האָבן

זיך באַהאַלטן אין אַ הייל.

ביים אַרײַנגאַנג פֿון הייל איז אויסגעוואַקסן אַ באַקסערבוים, און פֿון אונטער דער ערד האָט זיך

געעפֿנט אַ קוואַל וואַסער. דער געלערנטער מיט זיין זון האָבן געגעסן פֿון די פֿרוכטן פֿון בוים און

געטרונקען וואַסער פֿון קוואַל. זיי האָבן געלערנט תורה אָן אַן אויפֿהער, ביז זיי זיינען געוואָרן גרויסע

צדיקים.

די רוימער האָבן אַ לאַנגע צייט געזוכט די צוויי צדיקים, אָבער זיי האָבן בשום אופֿן זיי נישט געקענט

געפֿינען. די הייל איז געווען גוט פֿאַרשטעלט מיטן בוים, און דער עיקר, ווייל דער אייבערשטער האָט

שטאַרק געהיט אויף די צוויי צדיקים.

פֿראַגעס

1. אַרומרינגלען דעם ריכטיקן ענטפֿער אויף צוויי פֿון די פֿראַגעס 2/3

(הקיפי את התשובה הנכונה לשתיים מהשאלות)

1. וואָס האָבן די רוימער געהערט?

(1) אַז עס זיינען דאָ אין ארץ-ישראל אויך שלעכטע מענטשן.

(2) אַז עס איז דאָ בײַ ייִדן אַ געלערנטער וואָס רעדט קעגן זיי.

(3) אַז עס איז דאָ בײַ די ייִדן אַ גרויסער צדיק וואָס לערנט תלמידים.

2. וואָס האָט דער רוימישער קייסער געהייסן טאָן דעם געלערנטער?

- (1) אריינזעצן.
- (2) הרגענען.
- (3) פארשיקן.

3. די רוימער האָבן ניט געפונען דעם צדיק ווייל:

- (1) ער איז געוואָרן אַ מלאך און אַרויף אין הימל.
- (2) ער איז געווען אין הייל און ה' האָט אים געהיט.
- (3) די מענטשן האָבן נישט דערציילט וווּ ער האָט זיך באַהאַלטן.

2. ענטפערן אויף צוויי פֿון די פֿראַגעס (עני על שתיים מהשאלות) 2/3

- 1. וווּ איז אויסגעוואַקסן אַ באַקסערבוים?
- 2. וווּ האָט זיך געעפֿנט אַ קוואַל וואַסער?
- 3. ווער האָט געזוכט די צוויי צדיקים?

3. דערגאַנצן צוויי פֿון די זאַצן (השלימי שניים מהמשפטים) 2/3

- 1. די רוימער האָבן נישט געוואַסט וווּ
_____.
- 2. די צדיקים זיינען אַריין צוריק אין הייל ווייל
_____.
- 3. דער געלערנטער איז אַנטלאָפֿן מיט זיין זון ווייל
_____.

(30 נקודות)

חלק ב' - תרגומים ופתגמים

- 1. איבערזעצן צוויי פֿון די זאַצן פֿון העברעיִש אויף ייִדיש. 2/4
(תרגמי שניים מהמשפטים מעברית ליידיש)

1. מוריה מוציאה את אחותה הקטנה מגן-הילדים.
  2. לימור וחיה ברחו אתמול מהכלב השחור.
  3. אמא תלביש את הילדים עם הבגדים החדשים.
  4. משה מוכר חלב, חמאה, גבינה ושמנת לכבוד חנוכה.
- (5 נקודות)

2. איבערזעצן דעם פאַראַגראַף פֿון ייִדיש אויף העברעיש.

(תרגמי את הקטע מידיש לעברית)

"מען זאָל זיך אויסלערנען משניות בעל-פה פל אחד לפום שיעורי דילי', און גיין אין גאס און חזרן משניות, דערמיט וועט מען זוכה זיין צו מקבל זיין פני המשיח. חסידים דאַרפֿן לערנען חסידות. סתם חסידים – יום שני, יום חמישי ויום שבת, תמימים – שעה אחת בכל יום."

(היום יום – פ"א כסליו)

(5 נקודות)

3. שפריכווערטער – פתגמים

איבערזעצן פֿיר פֿון די שפריכווערטער אויף העברעיש און דערקלערן. 4/6

(תרגמי ארבע מהפתגמים לעברית והסבירי אותם.) בונס לתוספת הסבר הרעיון בידיש – עד 2.5 נק!"

1. א גוטער נאָמען גייט ווייט, אַ שלעכטער נאָמען גייט נאָך ווייטער.
2. נישטאָ נאָך אַזא גאַנצע זאַך ווי אַ צעבראַכן האַרץ.
3. בעסער אַן ערלעכער פאַטש, איידער אַ פֿאַלשער קוש.
4. וווּ פֿלייש און פֿיש – דאָרט איז אַ פֿריילעכער טיש.
5. צייט איז טייערער פֿון געלט.
6. צווישן קעלט און כפירה, איז גאָר אַ דינע מחיצה.

(10 נקודות)

חלק ג' – שירה

אויסקלײַבן אײַן ליד און ענטפֿערן אויף אײַן פֿראַגע.

(בחרי שיר ועני על שאלה אחת)

שיר א' – אויפן פריפעטשיק

<p>אויפן פריפעטשיק ברענט א פֿייערל, און אין שטוב איז הייס, און דער רבי לערנט קליינע קינדערלעך דעם אַלף-בית.</p> <p>רעפרען: זעט זשע, קינדערלעך, געדענקט זשע, טייערע, וואָס איר לערנט דאָ; זאָגט זשע נאָך אַ מאָל, און טאַקע נאָך אַ מאָל: קמץ-אַלף – אַ!</p> <p>לערנט, קינדער, מיט גרויס חשק – אַזוי זאָג איר אײַך אָן; ווער ס'וועט גיכער פֿון אײַך קענען עבֿרי, דער באַקומט אַ פֿאַן.</p> <p>רעפרען: זעט זשע, קינדערלעך... לערנט, קינדער, האָט ניט מורא, יעדער אָנהייב איז שווער; גליקלעך דער, וואָס האָט געלערנט תורה – צי דאַרף דער מענטש נאָך מער?</p>	<p>רעפרען: זעט זשע, קינדערלעך... אַז איר וועט, קינדערלעך, עלטער ווערן, וועט איר אַליין פֿאַרשטיין, וויפֿל אין די אותיות ליגן טרערן אוי וויפֿל געוויין... רעפרען: זעט זשע, קינדערלעך... אַז איר וועט, קינדערלעך, דעם גלות שלעפֿן, אויסגעמוטשעט זײַן, זאָלט איר פֿון די אותיות כוח שעפֿן – קוקט אין זײ אַרײַן! רעפרען: זעט זשע, קינדערלעך... אויפֿן פריפעטשיק ברענט אַ פֿייערל, און אין שטוב איז הייס, און דער רבי לערנט קליינע קינדערלעך דעם אַלף-בית.</p>
---	---

פֿראַגעס / ליד א - אויפֿן פריפעטשיק

ענטפֿערן אויף אײַנע פֿון די פֿראַגעס) עני על אַחת מהשאלות 1/2.

(1) באַשרײַבן דעם רבין און די קינדער וואָס זיצן און לערנען תורה.

(2) באַשרײַבן צוויי פֿון די מאַטיוון אין ליד.

ליד ב' - יאַנקעלע

<p>א. שלאַף זשע מיר שוין, יאַנקעלע, מיין שיינער, די אייגעלעך, די שוואַרצינקע, מאַך צו; אַ יינגעלע, וואָס האָט שוין אַלע ציינדעלעך מוז נאָך די מאַמע זינגען איי-לי-ליו. ב. אַ יינגעלע, וואָס האָט שוין אַלע ציינדעלעך און וועט מיט מזל באַלד אין חדר גיין, און לערנען וועט ער חומש מיט גמרא, זאָל אַזוי וויינען ווען די מאַמע וויגט אים איין?</p>	<p>ג. אַ יינגעלע וואָס לערנען וועט גמרא, אַט שטייט דער טאַטע, קוועלט און הערט זיך צו, אַ יינגעלע, וואָס וואַקסט אַ תלמיד-חכם, לאַזט גאַנצע נעכט דער מאַמען נישט צו רו? ד. אַ יינגעלע וואָס וואַקסט אַ תלמיד-חכם, און אַ געניטער סוחר אויך צו גלייך, אַ יינגעלע אַ קלוגער חתן-בחור, זאָל ליגן אַזוי נאַס ווי אין אַ טייך?</p>
<p>ה. נו שלאַף זשע מיר, מיין קלוגער חתן-בחור, דערווייל ליגסטו אין וויגעלע ביי מיר. ס'וועט קאַסטן נאָך פֿיל מי... און מאַמעס טרערן, ביז וואַנען ס'וועט אַ מענטש אַרויס פֿון דיר.</p>	

פֿראַגעס / ליד ב – יאַנקעלע

ענטפֿערן אויף איינע פֿון די פֿראַגעס (עני על אחת מהשאלות). 1/2

1) באַשרייבן דער מאַמעס חלומות.

2) באַשרייבן דאָס יינגעלע אין וויגעלע.

(15 נקודות)

חלק ד' – דקדוק

1. די הילפֿסווערבן "האַבן" / "זיין"

צופאַסן דעם פאַסיקן הילפֿסווערב "האַבן" אָדער "זיין" אין פֿינף פֿון די זאַצן. 5/8

(התאימי את פועל העזר המתאים "האַבן" או "זיין" בחמישה מהמשפטים)

שימי לב: בכמה מהמשפטים יש יותר מהשלמה אחת!

1. רבי (איז / האָט) אַ מאָל געגאַנגען אין גאַס.

2. מען (איז / האָט) געפֿירט אַ קאַלב צו דער שחיטה.

3. די קאַלב (איז / האָט) באַהאַלטן דעם קאַפּ אונטערן רבינס מאַנטל.

4. רבי (איז / האָט) געזאָגט: "גיי וווּ מען פֿירט דײַך ווייל דו ביסט דערויף באַשאַפֿן געוואָרן!"
  5. יסורים (זײַנען / האָבן) געקומען אויף רבין.
  6. איין מאָל (איז / האָט) ער געזען ווי די דינסט (איז / האָט) אויסגעקערט דאָס הויז און געוואָלט אַרויסוואַרפֿן קליינע מײַזעלעך אין דרויסן.
  7. רבי (איז / האָט) געזאָגט צו איר: "לאָז זײ! (בין / האָב) אויף זיי רחמנות!"
  8. ה' (איז / האָט) אויך רחמנות געהאַט אויף אים און ער (איז / האָט) געזונט געוואָרן.
- (5 נקודות)

2. זאַצן אין אַלע צײַטן 2/4

שטעלן צוויי פֿון די זאַצן אין די אַנדערע צײַטן און אין דער נעגיר-פֿאַרם.

(הפכי שניים מהמשפטים לשאר הזמנים: עבר, הווה, עתיד, ציווי ולמשפט שלילה)

1. איר האָט גוט געלערנט אין קלאַס.
2. דו דערציילסט דינע קינדערלעך אַ מעשה .
3. די קינדער וועלן טאַנצן אין חודש אָדר.
4. מיין באַבע האָט נישט איבערגעקאַכט די זופ און זי האָט נישט געהאַט פֿון דעם אַ גוטן נאַכטמאַל.

(10 נקודות)

3. פֿרעגזאַצן

איבערפֿירן צוויי פֿון די זאַצן אין אַ פֿרעגזאַצן מיט אַ פֿרעגוואָרט און אַן אַ

פֿרעגוואָרט. 2/4

(הפכי שניים מהמשפטים למשפט תמיהה— משפט שאלה ללא מילת שאלה, ולמשפט שאלה-

משפט שאלה עם מילת שאלה)

מילות השאלה האפשריות: וווּ, וויפֿל..., ווהיין, ווער, אויף וואָס

1. איך פֿאַר קיין כפֿר-חב"ד קויפֿן סידורים און חת"תים.
2. טובה לייגט חלות און וויין אויף דעם שבת-טיש.
3. מיין מומע האָט אונדז געגעבן צען צוקערלעך.
4. ציפֿורה שפילט מיט אונדז יעדן טאָג.

(5 נקודות)

4. פֿאַרקלענערן

אַנשרײַבן צוויי ריכטיקע פֿאַרקלענער-פֿאַרמען אין איינצאָל און אין מערצאָל מיט די אַרטיקלען) כתבי את הצורה הנכונה בַּשְּׁנַיִם משמות העצם ביחיד וברבים עם התוויות – שימי לב לצורת היידוע המתאימה).

המילה	יחיד		רבים	
	הקטנה I	הקטנה II	הקטנה I	הקטנה II
דער פֿוס				
	דאָס טישל			
				די יידעלעך
			די מענטשלעך	

(5 נקודות)

5. די פּראָנאָמען 2/4

אַרײַנשטעלן די ריכטיקע פּראָנאָמען אין צוויי פֿון די זאַצן.

(השלימי את כינוי השייכות המתאים בַּשְּׁנַיִם מהמשפטים)

1. דער טאַטע לערנט מיט _____ קינדער. (שלו)
2. ביילע דערציילט אַ מעשה _____ קינד. (שלי)
3. _____ ברידער שפילן זיך זייער שיין. (שלהם)
4. _____ בריוו איז געשיקט געוואָרן. (שלנו)

(5 נקודות)

6. דער הילפסווערב "פֿלעגן" 1/2

אַרײַנשטעלן די ריכטיקע פֿאַרם פֿון דעם הילפסווערב "פֿלעגן" אין איינעם פֿון די

זאַצן מיטן פּאַסיקן ווערב.

(השלימי את פעל העזר "פֿלעגן" בהטיה הנכונה והטי את הפועל המתאים בַּאֶחָד מהמשפטים)

1. אַלע שלוחים _____ (געדענקען) אַלץ וואָס דער רבי _____ (זאָגן).
2. משה און יעקב _____ (קויפֿן) שיינע קליידער אין ירושלים און נאָך דעם _____ זיי _____ (פֿאַרקויפֿן) די קליידער אין חיפה.

(2.5 נקודות)

7. דער הילפסווערב "וואָלטן" 1/2

אַרייַנשטעלן די ריכטיקע פֿאַרם פֿון דעם הילפסווערב "וואָלטן" אין אַיינעם פֿון די זאַצן מיטן פֿאַסיקן ווערב.

(השלימי את פעל העזר "וואָלטן" בהטיה הנכונה והטי את הפועל המתאים באחד מהמשפטים).

1. אויב מיר _____ (קומען) צו זיי _____, אַבֿרהם און יצחק _____ (רעדן) מיט אונדז.

2. אויב איך _____ (הערן) וועגן דעם פֿרײַער, איך _____ (קענען) זײַן דאָ.

(2.5 נקודות)

זײַט מצליח!!!